

2012

Rozwój klastrów w Polsce Wschodniej

**ROZWÓJ
POLSKI WSCHODNIEJ**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wydawca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Publikacja bezpłatna

Stan na listopad 2012 r.

ISBN 978-83-7633-131-7

Nakład: 2000 egz.

Realizacja: Smartlink Sp. z o.o.

Redaktor prowadzący: Krzysztof Garski

Autorzy tekstów: Monika Kaczorowska, Joanna Pieńczykowska, Waldemar Wierzyński

Autorzy zdjęć: Maciej Rałowicz, archiwum Podlaskiego Kłostu Bielizny, Nina Dereszewicz, iStockphoto, archiwum Kłostu Budowlanego INNOWATOR

Projekt i skład: Nina Dereszewicz

Przygotowanie do druku, druk i oprawa: Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy

Współpraca i konsultacje: PARP

© Copyright by Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2012

PARP, ul. Pańska 81/83, 00-834 Warszawa

e-mail: biuro@parp.gov.pl, tel.: (22) 432 80 80, 432 71 25, fax: (22) 432 86 20

Broszura współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej

Spis treści

4

Silniejsze klastry dzięki PO RPW

Klastry napędzają rozwój UE, Japonii i USA. W Polsce Wschodniej ideę kooperacji wspiera działanie I.4 „Promocja i współpraca” w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.

10

Od konkurencji do współpracy

Rozmowa z Arkadiuszem Michno, prezesem zarządu firmy Ideo Sp. z o.o., będącej członkiem Wschodniego Klastra Informatycznego.

12

Bielizniarskie zagłębienie kraju

Podlaski Klaster Bielizny wprowadza na rynek innowacyjne produkty, prowadzi wspólne działania promocyjne oraz importuje ok. 40% swojej produkcji. W rozwoju powiązania kooperacyjnego pomógł PO RPW.

14

Klaster stolarki otworowej w Polsce Wschodniej

Klaster zrzesza ok. 50 firm produkujących okna, drzwi i elementy z nimi związane. Dofinansowanie z PO RPW pozwoliło zintensyfikować współpracę firm oraz zorganizować tańsze zakupy grupowe.

16

Pionierzy ekologicznej energetyki

Rozwój tanich i niezawodnych odnawialnych źródeł energii to cel Świętokrzysko-Podkarpackiego Klastra Energetycznego. Wsparcie z PO RPW pozwala na współpracę i wymianę doświadczeń między nauką i biznesem.

18

Budowlany innowator

Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Budowlany INNOWATOR stawia na transfer technologii oraz współpracę z jednostkami naukowo-badawczymi.

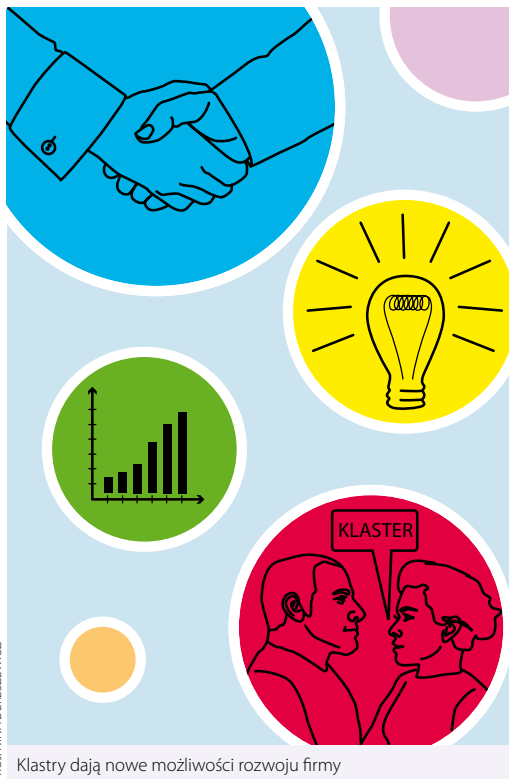
Silniejsze klastry dzięki PO RPW

Klastry w większości krajów Unii Europejskiej, Japonii, a także w Stanach Zjednoczonych napędzają konkurencyjność oraz innowacyjność tamtejszych gospodarek. W Polsce powiązania kooperacyjne zaczęły powstawać i rozwijać się stosunkowo niedawno. Istotną rolę w promocji idei kooperacji odgrywają Fundusze Europejskie, w tym działanie I.4 „Promocja i współpraca” w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW), realizowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP).

Klastry można definiować na wiele sposobów: jako geograficzne skupiska wzajemnie powiązanych firm, jako sieci współpracy lub powiązania kooperacyjne o charakterze gospodarczym, wreszcie jako ekosystemy innowacji i rozwoju. Jednak najwięcej o ich istocie można powiedzieć, wskazując na to nie czym, lecz raczej po co są. Mówiąc najkrócej, klastry pomagają przedsiębiorstwom dzielić się doświadczeniem i mnożyć swój potencjał. Pozostając w tej matematycznej stylistyce, można stwierdzić, że działania klastra prowadzą do zaskakującego wyniku, gdy 2x2 daje więcej niż 4. Klastry funkcjonują bowiem na zasadzie sieci współpracy, kumulując zasoby poszczególnych podmiotów. W praktyce oznacza to, że w klastrach łatwiej wypracować innowacyjne rozwiązania, przełomowe technologie, znaczące usprawnienia procesów itp.

Klastry łączą potencjał wielu podmiotów po to, by przyspieszać ich rozwój, umożliwiać wprowadzanie innowacji, promować współpracę przemysłu z uczelniami wyższymi. Wśród najważniejszych korzyści ze współpracy w klastrach można wymienić:

- wymianę wiedzy, doświadczeń i technologii
- wspólne ofertowanie, co obniża wiele istotnych dla działalności przedsiębiorstw kosztów (np. marketingu i promocji, logistyki itp.)
- wzrost efektywności dzięki synergii i skali
- wzrost innowacyjności, a tym samym konkurencyjności firm klastrowych
- rozwój kontaktów między podmiotami gospodarczymi a jednostkami naukowymi.

PROJ. NINA DEREZEWICZ

Klaster dają nowe możliwości rozwoju firmy

Polscy przedsiębiorcy coraz lepiej rozumieją istotę klasteringu, widząc w nim szansę na dynamiczny rozwój przez lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów i internacjonalizację działań. Wyrazem dużego zainteresowania klastrami jest ich rosnąca liczba, którą obecnie szacuje się na blisko 100. Najwięcej inicjatyw klastrowych powstało po 2007 r., czyli od momentu uruchomienia Funduszy Europejskich w ramach perspektywy finansowej na lata 2007-2013. Unia Europejska chętnie wspiera i promuje powiązania kooperacyjne, co znajduje swoje odzwierciedlenie na poziomie konkretnych

programów operacyjnych. W Polsce jednym z programów operacyjnych wspierających inicjatywy klastrowe jest Rozwój Polski Wschodniej.

Efekty wsparcia klastrów w ramach PO RPW

Biorąc pod uwagę zakres działań i wielkość środków finansowych skierowanych na ich realizację, Program Rozwój Polski Wschodniej należy uznać za jeden z kluczowych – obok Programu Innowacyjna Gospodarka – instrumentów wspierania polityki rozwoju w oparciu o klaster.

W ramach PO RPW uruchomiono działanie I.4 „Promocja i współpraca” z komponentem „współpraca” i obszarem bezpośredniego wsparcia dla tworzących się i rozwijających klastrów. Dzięki tej pomocy powstało wiele przedsięwzięć na styku nauki i biznesu. Aktualnie z działania I.4 PO RPW realizowanych jest 18 projektów klastrowych o łącznej wartości dofinansowania 56 mln zł. Oznacza to wykorzystanie blisko 100% alokacji. Dotację można było przeznaczyć na tworzenie i rozwój klastrów, w tym na:

- opracowanie strategii oraz dokumentów operacyjnych dla rozwoju klastra
- promocję i pozyskiwanie nowych członków klastra
- organizację spotkań tematycznych członków klastra w postaci seminariów, szkoleń, konferencji promujących potencjał klastra
- organizację zagranicznych misji branżowych
- podnoszenie innowacyjności i konkurencyjności firm klastrowych
- organizację biura klastra

- projektowanie, tworzenie i obsługa baz danych, portali, wortal, serwisów i stron internetowych na potrzeby rozwoju klastra
- opracowanie, wykonanie i dystrybucję materiałów promocyjnych i informacyjnych dotyczących klastra,
- popularyzację idei klasteringu
- prowadzenie badań, analiz i ekspertyz.

Warto również wspomnieć o Programie Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej, w ramach którego chętnie przedsiębiorstwa i samorządy z Polski Wschodniej biorą udział w licznych wydarzeniach gospodarczych, w tym m.in. jako wystawcy na targach międzynarodowych oraz

I.4 PO RPW. Dofinansowanie otrzymały klastry działające m.in. w branżach: energetycznej (Świętokrzysko-Podkarpacki Klastr Energetyczny), odlewniczej (Wschodni Klastr Odlewniczy KOM-CAST), spawalniczej (Klastr Spawalniczy KLASTAL) i budowlanej (Wschodni Klastr Ekologiczny Dom Energooszczędny).

Klastry zmieniają Polskę Wschodnią

We wschodnich województwach kraju działanie I.4 PO RPW okazało się silnym impulsem, pobudzającym przedsiębiorczość i skłonność do współpracy różnych podmiotów – przedsiębiorstw, uczelni wyższych, jednostek badawczo-rozwojowych, instytucji otoczenia biznesu, samo-

Aneta Jeziorska-Bakiera,
kierownik Sekcji Projektów Ponadregionalnych
Departament Infrastruktury Nowoczesnej Gospodarki w PARP:

Wsparcie udzielone w ramach działania I.4 Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej pomogło rozwinąć wiele wartościowych inicjatyw klastrowych. Po zakończeniu finansowania dalszy los klastrów będzie zależeć już tylko od zaangażowania i kreatywności głównych zainteresowanych. Niektóre z powiązań mają potencjał, by stać się tzw. klastrami kluczowymi, czyli takimi, które są konkurencyjne w skali globalnej, mają wymiar międzynarodowy, a skupione w nich podmioty intensywnie uczestniczą w wymianie handlowej. Miejmy nadzieję, że w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020 właśnie takie klastry będą mogły dalej rozszerzać zbudowaną współpracę.

uczestnicy misji. Klastry posiadające własne oferty również korzystają ze wsparcia na udział w przedsięwzięciach.

W tym roku zostały podpisane kolejne umowy na wsparcie powiązań kooperacyjnych w ramach działania

rządów. We wszystkich regionach tej części kraju widać dużą aktywność w tworzeniu i rozwijaniu inicjatyw klastrowych. Zidentyfikowanych klastrów, które mają ustabilizowaną formułę współpracy, pozwalającą na podejmowanie i rzeczywiste realizo-

Wartość dofinansowania wybranych projektów klastrowych w ramach działania I.4 PO RPW

Nazwa projektu / klastery	Wartość dofinansowania
Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Budowlany Innowator	3,29 mln zł
Północno-Wschodni Klaster Edukacji Cyfrowej	4,22 mln zł
Podlaski Klaster Bielizny	3,85 mln zł
Klaster Dolina Ekologicznej Żywności	2,25 mln zł
Klaster Zdrowie i Turystyka „Uzdrowiska – Perły Polski Wschodniej”	3,59 mln zł
Wschodni Klaster Obróbki Metali	3,22 mln zł

ŹRÓDŁO: KWARTALNA INFORMACJA Z REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJ POLSKI WSCHODNIEJ, NR 2/2012, MRR, WARSZAWA, s. 6

wanie wspólnych działań, jest w makroregionie Polski Wschodniej 29.

Co najważniejsze, większość z tych inicjatyw ma charakter oddolny, tworzą się w wyniku realnych potrzeb lokalnych przedsiębiorstw. Taki mechanizm kształtowania się klastrowo określa się mianem bottom-up. Uruchamia się on w tych branżach i sektorach, gdzie istnieje duży potencjał klastrowy, ujawniający się w przestrzennej koncentracji firm, których oferta jest wobec siebie nie tylko konkurencyjna, ale także – przynajmniej pod pewnymi względami – komplementarna.

W Polsce Wschodniej zidentyfikowano kilka branż, mających istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego tej części kraju i jednocześnie spełniających warunki potrzebne do zawiązania klastra (możliwość osiągnięcia efektów skali i synergii dzięki dużej przestrzennej koncentracji podmiotów). Do branż o największym potencjale klastrowym w Polsce Wschodniej należy zaliczyć przede wszystkim: turystykę, przemysł rolno-

-spożywczy, przemysł drzewny i meblarski, ale także produkcję maszyn i urządzeń, IT, budownictwo (zwłaszcza ekologiczne, pasywne itp.).

Klustry zmieniają krajobraz gospodarczy Polski Wschodniej, pozwalając tutejszym firmom odnaleźć własne nisze specjalizacyjne. Dobrym przykładem takiej dobrze rozumianej specjalizacji, która staje się źródłem przewagi konkurencyjnej i pozwala zdynamizować rozwój zarówno firm klastrowych, jak i całego regionu, jest Podkarpacki Klaster Spawalniczy KLASTAL. Klaster rozwija technologie spawalnicze i innowacyjne rozwiązania, takie jak chociażby spawanie wiązką elektronów czy obróbka materiałów trudnoskrawalnych za pomocą specjalistycznej elektrodrażarki wgłębnej.

Z kolei na drugim biegunie makroregionu Polski Wschodniej, w Białymstoku, rozwija się Podlaski Klaster Bielizny. Powiązanie to pozwoliło podlaskim firmom bielizniarskim zaistnieć nie tylko na rynku krajowym, ale także międzynarodowym.

Klasy podnoszą konkurencyjność firm

FOT. MACIEJ RAŁOWICZ

Klaster już dwa razy z powodzeniem uczestniczył w międzynarodowych targach Mode City w Paryżu i to nie w roli zwiedzającego, tylko wystawcy dzięki wsparciu z Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej (www.polskawschodnia.eu). Dzięki współpracy udało się opracować i wprowadzić na rynek nową linię bielizny damskiej, wykorzystującą innowacyjny materiał z domieszką jonów srebra.

Przedsiębiorcy, którzy zdecydowali się na współpracę, doceniają płynące z niej korzyści. Wspólnie mogą taniej pozyskiwać materiały i komponenty do produkcji, łatwiej umówić się na podwykonawstwo, mogą też ograniczyć koszty działalności, zamawia-

jąc na przykład wspólną księgowość lub realizując wspólne kampanie promocyjne.

Potencjalnych obszarów kooperacji jest bardzo dużo. Najważniejszym czynnikiem, który przesądza o sukcesie inicjatywy klastrowej nie jest jednak to, na ilu polach współpraca będzie realizowana, lecz to, jaka będzie jej jakość. Punktem wyjścia jest wzajemne zaufanie wszystkich uczestników powiązania kooperacyjnego wobec siebie. Dopiero na tym fundamencie można zbudować sprawnie działający klaster, korzystając przy tym z licznych instrumentów pomocowych oferowanych przez Unię Europejską.

Waldemar Wierzyński

Klasy w Polsce Wschodniej znajdujące się w fazie ustabilizowanego rozwoju

Województwo	Liczba klastrów	Nazwy powiązań kooperacyjnych
warmińsko-mazurskie	6	Mazurskie Okna, Klaster Mebel Elbląg, Klaster Biznesu Kultury BIZART, Elbląski Klaster Turystyczny, ICT Amber, Klaster Wołowiny
podlaskie	6	Klaster Instytucji Otoczenia Biznesu, Wschodni Klaster Budowlany, Podlaski Klaster Bielizny, Klaster Obróbki Metali, Północno-Wschodni Klaster Edukacji Cyfrowej, Klaster Uzdrawisko Supraśl
lubelskie	6	Klaster Dolina Ekologicznej Żywności, Klaster Restauratorów i Hotelarzy, Lubelski Klaster Energetyczny, Wschodni Klaster Ekologiczny Dom Energooszczędny, Stowarzyszenie Lubelskie Drewno Regionalny Klaster w Lublinie, Klaster Usług dla Biznesu
podkarpackie	6	Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”, Podkarpackie Powiązanie Kooperacyjne, Klaster Firm Informatycznych Polski Wschodniej, Podkarpacki Klaster Energii Odnawialnej, Klaster Spawalniczy KLASTAL, Klaster Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych POLIGEN
świętokrzyskie	5	Stowarzyszenie Producentów Komponentów Odlewniczych KOM-CAST, Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Energetyczny, Grono Targowe Kielce, Innowacyjny Klaster Zdrowie i Turystyka „Uzdrowiska – Perły Polski Wschodniej”, Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Budowlany Innowator

ZRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE KATALOGÓW OPRACOWANYCH W RAMACH PRZEDSIĘWZIĘCIA PARP „POLSKIE KLASTRY I POLITYKA KLASTROWA”

Działanie I.4 „Promocja i współpraca” PO RPW – stan wdrażania na dzień 13.11.2012 r.

Wartość udzielonego dofinansowania: 56,4 mln zł

Wartość dotychczas przekazanych beneficjentom środków: 29,6 mln zł

Od konkurencji do współpracy

Czym jest klastery dla firmy uczestniczącej w jego działalności? Z jakimi korzyściami biznesowymi wiąże się członkostwo w klastrze? Klastery udowadniają, że synergia może istnieć nawet pomiędzy konkurentami – wyjaśnia Arkadiusz Michno, prezes zarządu Ideo Sp. z o.o., spółki będącej członkiem Wschodniego Klastra Informatycznego.

■ **Klastery to geograficzne skupiska wzajemnie powiązanych firm – tyle mówi definicja książkowa. A jak Pan, jako przedsiębiorca zaangażowany w działalność klastra, rozumie to pojęcie?**

Klastery to w pierwszej kolejności pomysł na wspólne działanie, z którego korzyści czerpać będą wszyscy w nim skupieni. Oczywiście, jest to sytuacja idealna, która nie zawsze ma miejsce, jednak tylko wychodząc z takiego założenia jesteśmy w stanie w pełni wykorzystać potencjał drzemący w klastrze. Jeśli członkowie nie dają zbyt wiele od siebie, to i klastery nic nie zyskują, a co za tym idzie – nie zyskują członkowie klastra. Co istotne, wszystkie podmioty zrzeszone w klastrze muszą być aktywnie zainteresowane współpracą, by z przynależności wynikały dla nich korzyści.

■ **Wspomniał Pan o korzyściach. Jak zatem klastery wspierają rozwój tworzących je firm? Jakie są Pańskie doświadczenia w tym zakresie?**

Klastery sam w sobie nie sprawi, że firma nagle zacznie odnosić sukcesy. Klastery to grupa, która tylko dzięki aktywnej współpracy jest w stanie oferować lepsze produkty i usługi, które stanowią dla siebie nawzajem naturalne rozszerzenie. Jedna firma wdraża np. sklepy internetowe, druga systemy do zarządzania magazynem, kolejna wspiera dystrybucję, inna znów prowadzi działania wizerunkowe. Bez współpracy tych podmiotów będzie to tylko kilka różnych elementów oferty, które co prawda są potrzebne klientowi, ale same w sobie nie są bardziej atrakcyjne niż inne dostępne na rynku. Jeśli zostaną zaproponowane jako spójna całość,

Dzięki współpracy firmy uczestniczące w klastrze są w stanie oferować lepsze produkty i usługi, które stanowią naturalne dopełnienie ich oferty handlowej

uzupełniona np. doradztwem biznesowym, staną się kompleksowym narzędziem do realizacji celów praktycznie każdego przedsiębiorstwa.

■ A korzyści dla klienta?

Bezpośrednią korzyścią dla klienta wynikającą z takiego połączenia jest dostęp do kompleksowej wiedzy i doświadczenia oraz łatwiejsza współpraca z wykonawcami z klastra. Z klienta spada w takim przypadku konieczność „ogarniania całości” i dopasowania do siebie poszczególnych elementów, bo wszystko to przejmują firmy klastra, które współpracując między sobą, są w stanie zaoferować komplementarne usługi. Z takiego połączenia wynika najważniejsza korzyść dla członków klastra, czyli dostęp do klientów, którzy wcześniej byli poza zasięgiem danej firmy ze względu na fragmentaryczność jej oferty. Nie ma znaczenia co sprzedajesz – zawsze znajdzie się coś, co można do tego dołożyć, by całość była bardziej atrakcyjna dla potencjalnego klienta. Dlatego właśnie bardzo często powtarzam, że w klastrze $2 + 2 = 5$.

■ Na czym polega przewaga konkurencyjna, jaką uzyskuje się w klastrze?

Najważniejszą przewagą konkurencyjną jest kooperacja i wspólne oferowanie kompleksowej usługi klientowi. Będąc klientem, również wybrałbym usługi firmy, organizacji czy konsorcjum, które jest w stanie zaoferować mi kompleksowe rozwiązanie danego problemu. Z wdrażaniem systemu informatycznego jest tak, jak z budowaniem domu. Na rynku jest wielu specjalistów i mogę

wybierać do woli, ale lepiej nawiązać współpracę z ekipami, które się znają na swojej pracy, które realizowały wcześniej podobne projekty, i którym mogę zlecić całość i nie martwić się o szczegóły. To do nich w takim przypadku należy umówienie się między sobą, ustalenie miejsc styku i dopasowanie elementów, za które odpowiadają. Ja jako inwestor dostaję gotowy produkt, który jako całość jest lepszy niż suma poszczególnych składników. Co więcej, każdy z podwykonawców jest w stanie polecić usługi uzupełniające, więc pewnie dostanę także rekomendację konkretnej firmy, która dopasuje mi meble, innej, która zaprojektuje ogród itd. Z punktu widzenia klienta jest to istotna korzyść, wygoda i spokój, z punktu widzenia firmy klastrowej – ważne źródło przewagi konkurencyjnej.

■ Klaster, do którego należy Pańska firma, stale się rozwija. Proszę powiedzieć, co jest najważniejszym czynnikiem sukcesu?

Myślę, że wspólne zaufanie i traktowanie siebie nawzajem bardziej jak współników niż konkurentów, mimo że czasem firmy zrzeszone w klastrze mogą być odbierane przez innych jako oferujące konkurencyjne rozwiązania. Wiemy, po co tu jesteśmy i w jaki sposób możemy współpracować, by osiągnąć sukces. Bardzo często takie właśnie podejście bardziej się opłaca niż konkurowanie ze sobą. Klaster udowadnia, że synergia może istnieć nawet pomiędzy konkurentami.

Rozmawiał Waldemar Wierzyński

Bieliźniarskie zagłębienie kraju

W stolicy województwa podlaskiego działa Podlaski Klaster Bielizny, który otrzymał dofinansowanie na realizację projektu „Rozwój kooperacji firm z branży bieliźniarskiej z regionów Polski Wschodniej” w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. I chociaż projekt już się zakończył, to nadal widoczna jest współpraca producentów bielizny.

Podlaski Klaster Bielizny to organizacja, która łączy współczesnych producentów odzieży spodniej. Firmy zrzeszone w klastrze od lat konsekwentnie pracowały na własną markę. Potencjał indywidualnego rozwoju w tak wymagającej i konkurencyjnej branży jak bieliźniarstwo jest jednak ograniczony. Regionalni producenci postawili zatem na ko-

wiele wspólnych działań. Dzięki wsparciu z PARP w wysokości 3,8 mln zł (wartość całego projektu to 4,3 mln zł) klastrowe firmy zoptymalizowały koszty (jako grupa mogły po niższych cenach kupować materiały, oszczędzać na logistyce i dystrybucji), uruchomiły klastrową giełdę surowcową, rozwinęły studia projektowe, a przede wszyst-

**Kinga Lesisz,
prezes Kinga Sp. z o.o. i Wspólnicy Sp. k.:**

W klastrze liczy się zaufanie i zaangażowanie wszystkich podmiotów, nie ma tu równych i równiejszych, a wszyscy są tak samo ważni. Podlaski Klaster Bielizny ma bogatą historię, ale przed nami równie udana albo nawet jeszcze lepsza przyszłość.

operację. Tak powstał Podlaski Klaster Bielizny. To była jedna z pierwszych oddolnych inicjatyw klastrowych w Polsce, która otrzymała wsparcie w ramach PO RPW.

Projekt realizowany od początku 2010 r. do końca 2011 r. pozwolił producentom bielizny podjąć

kim zaistniały na rynkach zagranicznych. Bielizna pod względem jakości i wzornictwa w niczym nie ustępuje zachodniej i skutecznie może konkurować na rynkach Francji, Niemiec czy Włoch. Dowodem na to są liczby – firmy należące do Podlaskiego Klastera Bielizny z wytwarzanych przez

Podlaski Klaster Bielizny na targach Mode City

FOT. ARCHIWUM PODLASKIEGO KLASTRA BIELIZNY

siebie około 3 mln sztuk bielizny rocznie ponad 40% eksportują.

– Do założenia Podlaskiego Klastra Bielizny skłoniły nas dwie rzeczy. Po pierwsze, zwykła ludzka ciekawość: jak to jest ze sobą nie tylko konkurować, ale także na niektórych polach współpracować. Po drugie, chęć rozwoju. Z perspektywy czasu widać, że ta inicjatywa okazała się znakomitym pomysłem. Nasze powiązanie jest, obok „Doliny Lotniczej”, najbardziej znanym polskim klastrem – mówi Kinga Lesisz, prezes Kinga Sp. z o.o. i Wspólnicy Sp. k.

Znaczącym efektem współpracy w ramach klastra jest wspólny produkt – linia bielizny damskiej Silver Collection. Innowacyjność tej kolekcji polega na zastosowaniu wyjątkowego materiału wzbogaconego o jony srebra osadzone we włóknach polimerowych. Dzięki zastosowaniu specjalnej technologii udało się stworzyć bieliznę nie tylko modną i elegancką, ale także ce-

chującą się ponadstandardowymi walorami zdrowotnymi (antybakteryjną i antyalergiczną). Materiał wzbogacony o jony srebra i technologia pozwalająca wykorzystać go w produkcji bielizny są innowacyjne, ale jednocześnie bardzo kosztowane. Z tego powodu rozwiązania te znajdują się poza zasięgiem pojedynczych, zwłaszcza małych i średnich firm. Podlaski Klaster Bielizny, działając w imieniu kilku regionalnych producentów, miał jednak silniejszą pozycję negocjacyjną, co umożliwiło stworzenie innowacyjnej kolekcji.

Współpraca firm bieliźniarskich nie byłaby możliwa bez zaangażowania uczestników powiązania – to podstawowy warunek wspólnego sukcesu. Niewątpliwie jednak czynnikiem, który dodatkowo pomógł inicjatywie było wsparcie udzielone w ramach Działania I.4 „Promocja i współpraca” Programu Rozwój Polski Wschodniej.

Waldemar Wierzyński

Klaster stolarki otworowej w Polsce Wschodniej

W klastrze stolarki otworowej w województwie warmińsko-mazurskim działa dziś około 50 firm – mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, specjalizujących się w produkcji okien i drzwi oraz ich elementów, na przykład parapetów, szyb czy okuć. Klaster zrzesza również firmy wytwarzające zabezpieczenia antywłamaniowe czy bramy i napędy garażowe.

Klaster ułatwiają współpracę firm

FOT. ISTOCKPHOTO

Powiązanie kooperacyjne jest wspierane przez instytucje otoczenia biznesu, na przykład Warmińsko-Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego czy Warmińsko-Mazurską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości, a także uczelnie: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski i Wyższą Szkołę Informatyki i Ekonomii.

– Przedsiębiorstwa tworzące klaster stolarki otworowej wśród korzyści z funkcjonowania w ramach zrze-

szenia wymieniają przede wszystkim możliwość wspólnych działań, przynoszących korzyści każdej ze stron – mówi Joanna Misiak z Warmińsko-Mazurskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości i wyjaśnia, że klaster pozwala na obniżenie kosztów i podniesienie jakości poprzez dokonywanie wspólnych zamówień. Firmy korzystają również z efektów przedsięwzięć realizowanych przez klaster, mogąc na przykład kupo-

wać rolety i moskitiery po kosztach wytworzenia.

Firmy członkowskie klastra korzystają także z bezpłatnych usług świadczonych przez specjalistów zatrudnionych w biurze klastra. – Ale członkostwo w klastrze to również możliwość wpływania na decyzje dotyczące jego rozwoju

wytwarzanych w klastrze produktów, dlatego klastery zamierza m.in. zlecić wykonanie badań przenikalności cieplnej rolet.

Zażożonym rezultatem projektu jest zwiększenie innowacyjności zrzeszonych przedsiębiorstw oraz produktów z ich oferty. Dotychczasowe doświadczenie pozwala przypusz-

Joanna Misiak,

Warmińsko-Mazurska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości:

Dobra marka klastra zwiększa rozpoznawalność branży na targach krajowych i międzynarodowych, przyczyniając się do skutecznego pozyskiwania klientów.

– podkreśla Joanna Misiak. – Jednak najczęściej przywoływanym atutem skupiska jest możliwość wspólnej promocji. Klastery pozwala na występowanie pod wspólną marką, dzięki czemu firmy zmniejszają nakłady na indywidualną reklamę.

Projekt „**Wzmocnienie potencjału innowacyjnego i rozwój klastra stolarki otworowej w Polsce Wschodniej**” realizowany jest na podstawie umowy zawartej pomiędzy PARP i Warmińsko-Mazurską Izbą Rzemiosła i Przedsiębiorczości. **Jego wartość to 3,16 mln zł, w tym dofinansowanie z PO RPW – 2,85 mln zł.** Pozwolił on członkom klastra zbudować stałą platformę współpracy, głównie poprzez organizację biura klastra świadczącego bezpłatne usługi doradcze dla firm, organizację spotkań stymulujących rozwój klastra oraz opracowanie strategii marketingowo-promocyjnej i modernizację istniejącej strony internetowej tak, aby zawierała oferty handlowe klastrowych firm. Priorytetem jest podnoszenie jakości

czyż, że będzie to udana i owocna inicjatywa. Należy tu wspomnieć, iż początki klastra sięgają 2006 r., kiedy grupa siedmiu firm z sektora stolarki otworowej wzięła udział w projektach „Stymulowanie innowacyjności gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego poprzez wspieranie rozwoju klastrow” oraz „Program szkoleń promujących clustering”, zdobywając przy tym wiedzę niezbędną do utworzenia klastra i zarządzania nim. Z kolei pozyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej pozwoliło na rozwój klastra do obecnie istniejącej postaci.

Klastery stolarki otworowej w Polsce Wschodniej to przykład udanej współpracy klastrowej. Powstał z inicjatywy kilku przedsiębiorców, a następnie przyciągnął już istniejące w regionie firmy i instytucje otoczenia biznesu. Firmy członkowskie podejmują wspólne przedsięwzięcia biznesowe i promocyjne.

Monika Kaczorowska

Pionierzy ekologicznej energetyki

Wysokie ceny węgla, ropy i gazu oraz troska o środowisko zachęcają świętokrzyskie i podkarpackie samorządy i firmy do wspólnych działań na rzecz alternatywnych źródeł energii. Takich, które byłyby niezawodne, odnawialne, a przede wszystkim tanie. Dlatego też zdecydowano o kontynuacji dofinansowanego z PO RPW projektu Świętokrzysko-Podkarpackiego Klastra Energetycznego.

Jak informuje Włodzimierz Grochal, koordynator klastra ze Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii (ŚCiTT), klastr jest platformą wymiany informacji, wiedzy oraz doświadczeń na temat wykorzystania alternatywnych źródeł energii oraz możliwości rozwoju ekoenergetyki w regionie świętokrzyskim i podkarpackim.

w Kielcach, Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa im. prof. Edwarda Lipińskiego oraz Wyższa Szkoła Handlowa im. Bolesława Markowskiego w Kielcach. Klastr ma formułę otwartą, a liczba członków się zwiększa.

W dotychczasowej formule klastr funkcjonować będzie do sierpnia 2013 r., ale zrzeszone podmioty są zainteresowane dalszą współpracą.

Włodzimierz Grochal,

Świętokrzysko-Podkarpacki Klastr Energetyczny:

Klastr zainicjował sporządzenie 12 szczegółowych analiz ekoenergetycznych dla gmin województwa świętokrzyskiego, obecnie planujemy zlecenie ośmiu kolejnych.

Aktualnie do klastra należą 34 podmioty. Wśród członków znajduje się 16 gmin i samorząd województwa świętokrzyskiego, powiat kielecki, a ponadto przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu i inne podmioty z regionów świętokrzyskiego i podkarpackiego. Aktywnie uczestniczą w działalności klastra uczelnie wyższe: Politechnika Świętokrzyska

– W kwietniu 2013 r. rozpoczynamy realizację kolejnego projektu, przewidującego kontynuację podjętych działań do maja 2015 r. – zapowiada Włodzimierz Grochal. **Wartość projektu „Świętokrzysko-Podkarpacki Klastr Energetyczny – Kontynuacja” to 2,31 mln zł, zaś dofinansowanie przyznane przez PARP wynosi 2,08 mln zł.** Istotną rolę klastra

FOT. ISTOCKPHOTO

Klustry wspierają rozwój energetyki przyszłości

jest opracowywanie analiz ekoenergetycznych, diagnozujących aktualny stan i potencjał wykorzystania naturalnych zasobów energetycznych w regionie. Badania dotyczą energii słonecznej, wodnej, geotermalnej i geotermicznej, wiatrowej i potencjału energetycznego biomasy. Ponadto zlecono badanie potencjału hydrogeologicznego oraz możliwości występowania i wykorzystania wód geotermalnych na obszarze województwa świętokrzyskiego. Inne badanie dotyczyło możliwości rozwoju energetyki wiatrowej. – W obu przypadkach raporty z badań są pionierskimi, pierwszymi tego typu opracowaniami w regionie – podkreśla Włodzimierz Grochal.

Klaster podejmuje też działania edukacyjno-promocyjne. Zorganizował już około 30 seminariów z udziałem lokalnej społeczności, które miały na celu m.in. popularyzację stylu życia sprzyjającego oszczędzaniu energii oraz promocję innowacyjnych rozwiązań w zakresie pozyskiwania energii.

Klaster organizuje również wizyty studyjne prezentujące dobre praktyki z Europy. W czerwcu 2012 r. przedstawiciele klastra odbyli wizytę studyjną we Francji i Belgii, której celem było poznanie najnowszych trendów i doświadczeń w zakresie wykorzystania energii wiatrowej i geotermalnej. Uczestnicy mieli okazję m.in. obejrzeć inwestycje geotermalne, zapoznali się z aktualnym stanem prawodawstwa europejskiego, a także z francuskimi rozwiązaniami mechanizmów prawnych zachęcających do finansowania projektów z wykorzystaniem naturalnych źródeł energii. Wcześniej podobne misje branżowe zorganizowano do Czech, Niemiec, Szwajcarii, Austrii i Włoch. – Dla gmin i przedsiębiorców wizyty są okazją nie tylko do zapoznania się z dobrymi praktykami, ale także do nawiązania współpracy i kontaktów z firmami i samorządami w innych krajach – podkreśla Agnieszka Dąbrosiak z ŚCIiTT.

Joanna Pieńczykowska

Budowlany innowator

Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Budowlany INNOWATOR stawia sobie ambitne zadania. Chce budować platformę współpracy między firmami oraz współdziałać z jednostkami naukowo-badawczymi. Kolejny ważny cel to ułatwienie transferu wiedzy i nowoczesnych technologii. Przedsięwzięcia te możliwe są dzięki wsparciu z PO RPW.

Spotkanie członków klastra

FOT. ARCHIWUM KŁASTRA BUDOWLANEGO INNOWATOR

Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa do 2013 r. będzie realizować projekt „Wsparcie dla tworzenia i rozwoju Świętokrzysko-Podkarpackiego Klastra Budowlanego INNOWATOR”, którego wartość wynosi 3,6 mln zł, w tym dofinansowanie z PO RPW – 3,29 mln zł. Jego celem jest wspieranie przedsiębiorstw branży budowlanej oraz pokrewnych sektorów przemysłu. – Po trzech latach funkcjonowania klastra można stwierdzić, że z powodzeniem realizuje on cele swoich pomysłodawców, a tym samym przy-

czynia się do rozwoju firm z branży budowlanej, funkcjonujących w województwach świętokrzyskim i podkarpackim – mówi Joanna Makuch, wicedyrektor Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej.

Klaster INNOWATOR stawia sobie za cel nie tylko wykorzystanie naturalnego potencjału obu regionów (liczne firmy budowlane, wykwalifikowani pracownicy itp.), ale także wspomaga jego rozwój poprzez podnoszenie wiedzy członków klastra w zakresie nowoczesnych technologii, wsparcie procesów zarządzania, umacnianie

pozycji rynkowej. – Ponadto współpraca w ramach klastra ułatwia prowadzenie działalności badawczej na potrzeby branży i wpływa na przyspieszenie tempa rozwoju przedsiębiorstw – dodaje Joanna Makuch.

Na płaszczyźnie ekonomicznej INNOWATOR oferuje firmom członkowskim możliwość wspólnej realizacji dużych projektów budowlanych, poza tym wokół większych

ferencje są przygotowywane i prowadzone przez naukowców i ekspertów z danej dziedziny i odbywają się cyklicznie w trakcie całego projektu.

Umocnieniu pozycji rynkowej przedsiębiorstw działających w ramach klastra służy również wsparcie procesów certyfikacji wyrobów i usług oraz systemów zarządzania jakością zgodnie z wymogami rynku krajowego i unijnego. Przedsiębior-

Joanna Makuch,
wicedyrektor Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej:

Branża budowlana postrzegana jest jako tradycyjna i ustabilizowana, mimo że funkcjonuje w sferze ciągłych zmian otoczenia. W budownictwie już dziś stosuje się innowacyjne technologie wspierające ochronę środowiska oraz racjonalne gospodarowanie materiałami i energią.

firm powstają sieci mniejszych, wytwarzających komponenty budowlane lub świadczących usługi podwykonawcze. Obecność powiązania kooperacyjnego w regionie przyczynia się także do podniesienia atrakcyjności tamtejszych terenów inwestycyjnych.

W zakresie podnoszenia wiedzy członków klastra, INNOWATOR od początku swojego istnienia organizuje spotkania doradcze, seminaria i konferencje na aktualne oraz wskazane przez zainteresowane firmy tematy. Warto tu wymienić takie zagadnienia, jak stosowanie nowoczesnych technologii w budownictwie, zarządzanie i standaryzacja, wpływ czynników makroekonomicznych na branżę budowlaną, związane z gospodarowaniem w klastrach kwestie prawne czy zagadnienia dotyczące promocji. Szkolenia, seminaria i kon-

ferencje są przygotowywane i prowadzone przez naukowców i ekspertów z danej dziedziny i odbywają się cyklicznie w trakcie całego projektu.

Umocnieniu pozycji rynkowej przedsiębiorstw działających w ramach klastra służy również wsparcie procesów certyfikacji wyrobów i usług oraz systemów zarządzania jakością zgodnie z wymogami rynku krajowego i unijnego. Przedsiębior-

Monika Kaczorowska

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) jest rządową agencją wykonawczą, która od 2000 roku wspiera przedsiębiorców. Celem działania PARP jest rozwój małych i średnich firm w Polsce – powstawanie nowych podmiotów, podnoszenie kwalifikacji i wzrost potencjału, wzmocnienie pozycji konkurencyjnej w oparciu o innowacyjność i nowoczesne technologie, kształtowanie przyjaznego otoczenia biznesowego, tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Realizując działania wspierające przedsiębiorców (a także: instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego, uczelnie), PARP korzysta ze środków budżetu państwa oraz funduszy europejskich. Zarówno w okresie przedakcesyjnym, jak i po wejściu przez Polskę do Unii Europejskiej, PARP oferowała przedsiębiorcom wsparcie finansowe i szkoleniowo-doradcze. W latach 2007-2015 Agencja jest odpowiedzialna za realizację działań w ramach trzech ogólnopolskich programów operacyjnych: **Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki** oraz **Rozwój Polski Wschodniej**.

Instytucja Zarządzająca PO RPW

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Programów Ponadregionalnych
ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa
porpw@mrr.gov.pl, www.polskawschodnia.gov.pl